

MOLDOVA: SCRISOAREA DE INTENȚII

Chișinău, 31 august 2012

Christine Lagarde
Director Executiv
Fondul Monetar Internațional
700 19th Street NW
Washington, DC 20431 USA

Stimată Doamnă Lagarde,

După extinderea cu 14 la sută în perioada 2010-2011, economia trece printr-o perioadă mai lentă în 2012, fiind constrânsă de încetinirea din Europa. În primul semestru al anului s-a încetinit semnificativ ritmul de creștere al comerțului interior și exterior, producției industriale și remitențelor. Cu toate acestea, dacă mediul extern nu se va deteriora în continuare, expansiunea economică va continua și stabilitatea macroeconomică va rămâne intactă, datorită pozițiilor fiscală și externă consolidate, ceea ce s-a realizat pe parcursul programului nostru susținut de FMI, grație angajamentului nostru ferm pentru reformele economice.

Implementarea programului se realizează, în linii mari, în parametri conveniți, în pofida unor obstacole. În special, veniturile fiscale scăzute au dus la depășirea la sfârșitul lunii martie a criteriului de performanță privind deficitul bugetului guvernului general cu 0,2 la sută din PIB. Adoptarea modificărilor legislative care ar facilita restructurarea datoriilor în sectorul financiar – criteriu de performanță structural stabilit pentru sfârșitul lunii martie – a fost tergiversată din cauza discuțiilor publice prelungite. Totodată, ținta indicativă cu privire la reducerea arieratelor la cheltuielile guvernului general nu a fost respectată din nou, diferența fiind de 94 milioane lei, din cauza neachitării complete a facturilor pentru agentul termic de către Primăria municipiului Chișinău. Toate celelalte criterii de performanță cantitative, ținte indicative și criterii de performanță structurale pentru sfârșitul lunii martie au fost respectate.

Vom lua măsuri urgente pentru a elimina aceste derapaje. La concret, am modificat bugetul pentru anul 2012 și am adoptat un pachet de măsuri de consolidare a veniturilor și anulare a angajamentelor de cheltuieli nebugetate, pentru a asigura conformarea cu plafonul revizuit al deficitului bugetar de 1,3 la sută din PIB în 2012. Municipality Chișinăului își va modifica bugetul corespunzător acestui obiectiv. În același timp, Parlamentul a adoptat modificările la legislație ce țin de reforma cadrului de restructurare a datoriilor. Aceste măsuri, precum și implementarea în continuare a reformelor în celelalte domenii reflectate în program, vor contribui la atingerea obiectivelor noastre mai largi de politici, legate de sporirea bunăstării populației și reducerea sărăciei, prin menținerea stabilității macroeconomice și promovarea creșterii economice durabile.

Luând în considerare rezultatele bune de implementare a programului și acțiunile de remediere propuse mai jos, solicităm finalizarea celei de-a cincea revizuirii a programului susținut prin

Mecanismul extins de creditare și Mecanismul de finanțare extinsă și, respectiv, debursarea sumei de 50 milioane DST. Solicităm o derogare de la nerespectarea criteriului de performanță pentru sfârșitul lunii martie cu privire la deficitul bugetului guvernului general. Suplimentar, solicităm modificarea criteriilor de performanță pentru sfârșitul lunii septembrie cu privire la deficitul bugetului guvernului general, rezervele internaționale nete și activele interne nete ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM). Discuțiile pe marginea celei de-a șasea revizuirii a programului, în cadrul căreia va fi evaluată performanța în baza criteriilor de performanță cantitative și a criteriilor de performanță structurale, conform situației la sfârșitul lunii septembrie 2012, sunt preconizate pentru finele lunii noiembrie 2012.

Credem că politicile stipulate în Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (SMEFP), anexat, sunt adecvate pentru a atinge obiectivele programului, dar vom întreprinde și măsuri suplimentare, după necesitate, pentru a atinge scopurile propuse. Ne vom consulta cu FMI cu privire la adoptarea unor astfel de măsuri suplimentare înainte de a fi revizuite politicile specificate în SMEFP, în conformitate cu politicile Fondului privind asemenea consultări. Vom pune la dispoziția Fondului informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului. De asemenea, ne vom consulta cu Fondul cu privire la politicile noastre economice și după expirarea programului, în conformitate cu politicile Fondului privind astfel de consultări, atât timp cât vor exista debursări nerealizate în cadrul tranșelor de credit preconizate.

Cu respect,

/s/
Vladimir Filat
Prim-ministru
Guvernul Republicii Moldova

/s/
Valeriu Lazăr
Viceprim-ministru
Ministrul Economiei

/s/
Veaceslav Negruța
Ministrul Finanțelor
Ministerul Finanțelor

/s/
Dorin Drăguțanu
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexe: Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare (SMEFP)

MEMORANDUMUL SUPLIMENTAR CU PRIVIRE LA POLITICILE ECONOMICE ȘI FINANCIARE

August 31, 2012

1. Prezentul document completează și actualizează Memorandumurile cu privire la politicile economice și financiare (MEFP) semnate de autoritățile Republicii Moldova la 14 ianuarie 2010, 30 iunie 2010, 24 martie 2011, 27 iunie 2011 și 12 ianuarie 2012. El reflectă evoluțiile macroeconomice recente și introduce ajustări în politici, precum și include politici suplimentare necesare atingerii obiectivelor programului. Rămânem hotărâți să ne onorăm angajamentele asumate anterior în cadrul programului.

I. Evoluții macroeconomice și perspective

2. **Economia s-a temperat în anul 2012, reflectând condițiile externe mai puțin pozitive și condițiile meteo adverse.** În primul semestru, ratele de creștere a exporturilor, vânzărilor cu amănuntul și remitențelor au scăzut până la valori de o singură cifră, în timp ce producția industrială și agricolă, precum și serviciile de transport au înregistrat un declin, parțial din cauza iernii friguroase și secetei din vară. În condițiile unei activități slabe în UE, parțial compensate de creșterea viguroasă în CSI, așteptăm o creștere reală a PIB-ului la nivelul de 3 la sută în 2012, înainte de a-și reveni anul viitor. Totuși, riscul de scădere mai persistă, având în vedere perspectivele incerte în Europa.

3. **Deficitul contului curent rămâne a fi ridicat, dar trebuie să se ajusteze treptat, pe măsură ce reformele vor începe să aducă roade.** Încetinirea creșterii exporturilor și a remitențelor a fost până acum mult mai pronunțată decât încetinirea creșterii cererii interne, deficitul contului curent menținându-se la nivel de aproximativ 12 la sută din PIB. Pe termen mediu, deficitul ar trebui să scadă până la 9½ la sută din PIB în rezultatul reformei durabile și a eforturilor de promovare a exporturilor, recuperării cererii externe și sporirii accesului la piețele UE și CSI. Cu toate acestea, tendința de apreciere a ratei reale de schimb urmează să fie monitorizată cu atenție.

4. **Inflația s-a diminuat și se așteaptă să rămână la un nivel scăzut.** Economia în regim de temperare și stabilitatea relativă a prețurilor la produsele alimentare și resursele energetice au dus la înjumătățirea ratei inflației dacă o comparăm pe cea de la sfârșitul anului 2011 cu inflația de 4 la sută în luna iulie. În lipsa unor noi șocuri ce țin de ofertă, se preconizează că inflația va rămâne în limitele țintite de Banca Națională a Moldovei (BNM), fiind stabilizată de relaxarea recentă a politicii monetare și recuperarea treptată a cererii interne.

5. **Sectorul financiar rămâne a fi puternic, deși deteriorarea recentă a calității activelor Băncii de Economii (BEM) – cu capital de stat majoritar – trezește îngrijorare.** Chiar dacă ponderea creditelor neperformante (CNP) a crescut până la 15.3 la sută în luna iunie 2012 – în mare parte reflectând schimbările de ordin metodologic și creșterea volumului de credite neperformante ale BEM – sectorul rămâne a fi bine capitalizat și lichid, iar creșterea volumului creditării, cu excluderea creditelor trecute la pierderi, s-a menținut în continuare la un nivel adecvat de 16 la sută. Între timp, lichidarea Universalbank-ului s-a derulat bine, majoritatea depozitelor persoanelor fizice fiind deja

achitate. Implementarea acțiunilor de remediere prescrise de BNM în vederea consolidării bilanțului contabil al BEM va juca un rol important în menținerea stabilității.

II. Cadrul revizuit de politici pentru anii 2012-2013

6. **Ne-am angajat să continuăm implementarea agendei de reforme în baza programului susținut de FMI în vederea menținerii stabilității macroeconomice și valorificării potențialului de creștere economică.** În acest scop, eforturile noastre ce țin de politici se vor axa pe ducerea la bun sfârșit a ajustării bugetar-fiscale, menținerea unei inflații joase și stabile, consolidarea stabilității financiare, sporirea transparenței sistemului bancar, fortificarea cadrului de soluționare a datoriilor și de planificare a acțiunilor în caz de evenimente excepționale, precum și promovarea reformelor structurale în învățământ, în domeniul ocrotirii sănătății, în sectorul energetic, în domeniul privatizării, îmbunătățind, în același timp, climatul de afaceri.

A. Politica bugetar-fiscală

7. **Vom adopta măsuri de politici în vederea plafonării deficitului bugetar pe 2012 la nivelul de 1,3 la sută din PIB și menținerii unei poziții bugetare temeinice în 2013.** Ținta în cauză reflectă impactul temperării creșterii economice asupra veniturilor și permite implementarea continuă a reformelor structurale importante, totodată creând condiții pentru atingerea obiectivului de a reveni la durabilitatea bugetar-fiscală, astfel încât să fie posibilă finanțarea din buget a cheltuielilor principale, fără a recurge la ajutor excepțional din exterior. Veniturile slabe în urma colectării taxei pe valoarea adăugată (TVA) și a accizelor, precum și întârzierile anticipate în primirea granturilor vor duce la crearea la sfârșitul anului a unui deficit de venituri în sumă de peste 900 milioane lei (1 la sută din PIB). Mai mult decât atât, pentru realizarea diverselor inițiative propuse recent atât de guvernul central, cât și de Primăria municipiului Chișinău necesită acoperire financiară în valoare de 800 milioane lei (0,9 la sută din PIB). Aceste evoluții impun măsuri de compensare în mărime de 1,3 miliarde lei (1,5 la sută din PIB) în vederea atingerii țintei deficitului bugetar modificate. Planificăm să compensăm această discrepanță prin măsuri de fortificare a colectării veniturilor cu 0,5 la sută din PIB și de reducere a cheltuielilor necritice cu 1 la sută din PIB, iar Parlamentul a adoptat rectificarea bugetului pe 2012 la 11 iulie 2012, aceasta fiind o **acțiune prealabilă**. Mai mult ca atât, planificăm să adoptăm măsuri care vor asigura durabilitatea cadrului bugetar și vor preveni revenirea derapajelor bugetar-fiscale în anul 2013. La concret:

- *Vom optimiza regimul de aplicare a TVA și vom elimina lacunele existente* atât în decursul acestui an, cât și pe viitor: i) cota TVA la producția agricolă va fi majorată de la 8 la 20%, veniturile suplimentare fiind restituite producătorilor, cu începere din 1 ianuarie 2013; ii) aceste restituiri nu vor fi aplicate pentru produsele prelucrate; iii) cota TVA la gazele naturale va fi majorată de la 6% la 8%, începând cu 1 ianuarie 2013, fiind redus numărul de rate TVA, în vederea facilitării administrării fiscale; (iv) noi vom modifica articolul 4 (18) al Legii nr. 1417-XIII pentru punerea în aplicare a Titlului III al Codului fiscal în vederea îndeplinirii cerințelor de eligibilitate – în baza unei liste de instituții aprobate de Guvern – la scutirile de TVA prevăzute de acest articol, ce va fi în vigoare de la 1 ianuarie 2013. Modificările legislative necesare au fost adoptate în iulie 2012, aceasta fiind o **acțiune prealabilă**.
- *Regimul de înmatriculare a autovehiculelor a fost îndeplinit* în scopul prevenirii cazurilor de evaziune de la achitarea accizelor și altor taxe aplicabile, ceea ce va duce la colectarea doar în

2012 a 125 milioane lei (**acțiune prealabilă**). O suspendare temporară, până la 1 noiembrie 2012, a limitei de 7 ani referitoare la vechimea autovehiculelor a fost aplicată stocului existent de autovehicule cu numere de înmatriculare străină ale rezidenților Moldovei pentru a fi înmatriculat în Moldova. Pentru autovehiculele mai vechi de 7 ani, accizul ce urmează a fi plătit la înmatriculare a fost majorat proporțional vechimii mașinii (cu 5 la sută pentru fiecare an ce depășește 7 în raport cu rata existentă, dar plafonat la 35 la sută). Suplimentar, din 2013 vom majora plafonul vechimii autovehiculelor de mâna a doua ce pot fi înmatriculate în Moldova de la 7 la 10 ani, și rata accizului pentru autovehiculele mai vechi de 7 ani va fi de asemenea majorată proporțional vechimii mașinii. Amendamentele legislative respective au fost adoptate în iulie 2012, aceasta fiind o **acțiune prealabilă**. De la 1 noiembrie 2012 vom introduce un sistem nou de taxe rutiere de tip viniță pentru autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova care intră în Republica Moldova, cu aprobarea de către Parlament a legislației respective până la 15 octombrie 2012 (**criteriu de performanță structurală**).

- *A fost majorat costul licențelor* pentru jocurile de noroc cu 60 la sută în luna iulie 2012. De asemenea, vom indexa la o rată a inflației cumulative din 2008 până în prezent, costurile licențelor pentru importul și realizarea articolelor de tutungerie și băuturilor alcoolice, precum și pentru câteva alte activități. Se planifică ca aceste măsuri să majoreze veniturile la buget cu 40 milioane lei.
- Suplimentar, la 13 iunie 2012, noi am adoptat o hotărâre de guvern care va da lumină verde *emiterea a cel puțin două licențe noi în domeniul telecomunicațiilor ce țin de accesul în bandă largă (4G)*. Aceasta va aduce la buget circa 300 milioane lei în 2012.
- *Cheltuielile bugetare vor fi reajustate în conformitate cu prognoza revizuită a veniturilor*. În particular, vom ține sub control cheltuielile legate de granturile întârziate (260 milioane lei) și vom anula majorarea preconizată a salariilor persoanelor cu funcții de demnitate publică, precum și vom identifica economii suplimentare la fondul de salarizare (în sumă totală de 100 milioane lei). Aceste măsuri vor fi complementate de alte reforme structurale, inclusiv în învățământ, asistență socială și ocrotirea sănătății (în sumă totală de 360 milioane lei).
- *Municipalitatea Chișinăului urmează să adopte un buget revizuit pe anul 2012, cu un deficit bugetar ce nu va depăși 252 milioane lei (acțiune prealabilă)*. Bugetul va reflecta ajustările impozitelor și taxelor locale cu scopul colectării la buget a 65 milioane lei în anul 2012 și eliminării arieratelor la energia termică până la sfârșitul lunii august 2012.
- Recent adoptata Lege nr. 87 care stabilește *responsabilitatea fiscală pentru erorile și tergiversările din justiție* a generat un volum mare de cereri. Pentru a soluționa acest atentat la durabilitatea fiscală, Codul Fiscal a fost modificat în luna iulie în așa fel ca Ministerul Justiției să aibă responsabilitatea de a verifica aceste cereri sub aspect de corectitudine și a le contesta pe acele care par a fi nejustificate sau exagerate.

8. Mai mult decât atât, vom intensifica eforturile de administrare fiscală și vamală în vederea asigurării colectării veniturilor fiscale. În particular:

- *Directorul Serviciului Vamal, în consultare cu Ministerul Economiei și Ministerul Finanțelor, a emis un ordin la sfârșitul lunii mai 2012, în scopul (i) perfecționării procedurilor de control*

vamal pentru a reduce libertatea colaboratorilor vamali de a lua decizii la propria discreție și timpul consumat la trecerea frontierei; (ii) autorizării accesului la antrepozitele vamale în funcție de necesitățile economice și doar pentru agenții economici cu o istorie de conformare bună; (iii) intensificării controalelor și inspecțiilor pe teritoriul țării pentru monitorizarea destinației finale a produselor importate și reducerea cazurilor de clasificare eronată; și (iv) monitorizării mai bune a importurilor, producției, exporturilor, re-exporturilor și a acumulării nejustificate a stocurilor în zonele economice libere – în vederea identificării și corectării neconcordanțelor.

- *Administrarea veniturilor pe intern va fi fortificată pe câteva direcții.* Începând din 1 iulie 2012, noi am început extinderea registrului general de facturi electronice pentru agenții economici eligibili și vom interzice dreptul de a trece TVA în cont pentru facturile ce n-au fost generate prin intermediul registrului. Acest fapt va permite monitorizarea în timp real a tranzacțiilor cu posibilitatea de realizare imediată a acțiunilor de remediere. Începând cu finele lunii septembrie 2012, vom începe publicarea rezultatelor agregate ale controalelor fiscale în mass-media, sporind astfel nivelul de sensibilizare a publicului larg în ceea ce privește fraudele și sancțiunile. Dat fiind că planul de conformitate pentru contribuabilii mari a fost finalizat, iar riscurile au fost identificate, Direcția contribuabilii mari, începând cu 1 iulie 2012 a plasat sub monitorizare permanentă 40 de contribuabili mari cu nivel de risc cel mai mare. De asemenea, au fost extinse măsurile preconizate în cadrul programului de conformitate asupra contribuabililor mari și agenților economici din domeniul prelucrării producției agricole, de la sfârșitul lunii august 2012.

9. **Menținerea durabilității bugetar-fiscale va ancora planurile noastre pe termen mediu.** În acest context, până la sfârșitul lunii septembrie 2012 vom adopta Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) pentru anii 2013-2015, care va prevedea un plafon al deficitului bugetar ce va fi în reducere treptată de la nivelul din 2012 de 1¼ la sută din PIB, în pofida volumul în descreștere a granturilor externe (**indicator structural de performanță**). Acest obiectiv va fi atins în special prin reducerea cheltuielilor curente, fondul de salarizare și cheltuielile pentru mărfuri și servicii fiind plafonate la nivelul de 9½ și, respectiv, 8¾ la sută din PIB, astfel creându-se spațiu pentru menținerea cheltuielilor capitale la nivelul de circa 6 la sută din PIB, odată cu îmbunătățirea capacităților de implementare. Veniturile guvernului general în raport cu PIB, în ansamblu, se vor reduce pe măsură ce va scădea volumul granturilor externe, și se vor consolida veniturile interne, îndeosebi cele din impozitele pe consum și pe bunurile imobiliare, compensând astfel reducerea prognozată a veniturilor nefiscale. În acest context, lacunele din colectarea TVA vor fi treptat închise, iar ratele accizelor vor fi ajustate conform agendei noastre de integrare în UE, în timp ce ratele contribuțiilor principale de asigurare socială și medicală se vor menține la nivelurile actuale, odată cu lărgirea bazei de contribuții prin eliminarea privilegiilor și scutiilor.

10. **Între timp, vom implementa un șir de reforme structurale, care vin întru susținerea strategiei noastre bugetar-fiscale:**

- *Cadrul nou de responsabilitate fiscală* va introduce abordarea bugetară bazată pe reguli, ceea ce va îmbunătăți disciplina fiscală și va spori transparența. Aceste principii constituie piatra de temelie a noii legi cu privire la finanțele publice ce urmează a fi adoptate de Parlament până la sfârșitul lunii septembrie 2012.

- În strânsă cooperare cu Banca Mondială, vom continua implementarea reformei *sectorului educației*. Adoptarea recentă a modificărilor legislative relevante (119 din SMEFP din 24 martie 2011) va permite reformei să continue cu optimizarea și îmbunătățirea calității. În scopul menținerii accesului adecvat și în siguranță la educație, vom menține ca prioritate a Fondului rutier pentru anii 2012- 2013 întreținerea rutelor autobuzelor școlare.
- Odată cu aceasta, până la sfârșitul lunii mai 2012 a fost adoptată o hotărâre de Guvern privind plafonarea fondului de retribuire a muncii și a numărului de angajați în sectorul bugetar.
- Sporirea *eficienței investițiilor publice* va deveni un element crucial pentru asigurarea creșterii economice. Guvernul, până la sfârșitul lunii septembrie 2012, în consultare cu personalul FMI, va aproba un mecanism nou de alocare a cheltuielilor capitale în funcție de viabilitatea proiectelor, potențialului lor de contribuire la creșterea economică și capacității existente de implementare a proiectelor. Noul mecanism va fi pus în aplicare începând cu 2013.
- Alte reforme structurale privind utilizarea *rațională a serviciilor de ocrotire a sănătății* vor continua conform planului. În special, va fi îmbunătățit în continuare mecanismul de achitare a buletinelor de boală, după cum urmează: i) angajatorii vor achita primele trei zile ale concediului de boală, cu începere de la 1 iulie, 2012; ii) începând cu 2013, angajatorii vor achita primele cinci zile ale concediului de boală.

B. Politicile monetară și valutară

11. **Politica monetară curentă, promovată de BNM, este adecvată în contextul nivelului stabil al inflației și activității economice moderate.** Perspectivele inflației pe o perioadă relevantă politicii corespund țintei stabilite de BNM, asigurând pauza necesară pentru evaluarea impactului recente relaxări semnificative a politicii, care încă se propagă prin sistemul financiar. Alte ajustări ale politicii monetare vor fi necesare doar dacă se va deteriora perspectiva creșterii economice sau dacă vor reapărea presiunile inflaționiste generate de cerere. În cazul unor șocuri ale ofertei, BNM va analiza magnitudinea lor și durata probabilă, înainte de a-și ajusta politica, astfel încât să fie minimizezate efectele de runda a doua. În același timp, deficitul mare al contului curent și creșterea datoriei externe, pe fundalul reducerii volumului asistenței oficiale externe, presupune consolidarea rezervelor valutare ale BNM. BNM va încerca să realizeze acest obiectiv în condițiile unei oferte ample de valută pe piață și într-o modalitate corespunzătoare cadrului de țintire a inflației. Criteriul de performanță revizuit privind rezervele internaționale nete reflectă acest obiectiv.

12. **Mai mult decât atât, preconizăm că până la finele anului 2012 vor fi adoptate modificări la Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei** care vor duce la sporirea independenței sale, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale, și la perfecționarea mecanismelor de control intern asupra guvernării corporative a BNM.

C. Politica din sectorul financiar

13. **Problema deteriorării în continuare a situației financiare a BEM, pe fundalul luptei pentru control între acționari, trebuie să fie soluționată rapid.** În acest context:

- La 11 iunie 2012 Ministerul Justiției a emis o notă referitor la legalitatea tranzacțiilor recente cu acțiunile BEM și a propus o strategie de soluționare a neregularităților descoperite și prevenire a repetării lor în viitor.
- La finele lunii iunie 2012, Ministerul Finanțelor și BNM au convenit asupra unui Memorandum de Înțelegere (MÎ) privind schimbul de informații în timp util, începerea activității Consiliului de directori al BEM și îmbunătățirea administrării riscurilor în cadrul băncii.
- Guvernul, în calitate de reprezentant al acționarului majoritar, va întreprinde măsuri decisive în vederea fortificării capacității manageriale a BEM și a practicilor de creditare ale băncii, precum și aducere a capitalului băncii înapoi la nivelul minim necesar.
- BNM va continua să monitorizeze îndeaproape implementarea măsurilor de remediere impuse BEM și va expedia experților FMI un raport privind evoluția situației financiare a băncii până la finele lunii septembrie 2012.
- Între timp, vom continua să lucrăm asupra unei strategii de pregătire a băncii pentru privatizare la momentul oportun.

14. **În paralel, vom acționa rapid în vederea îmbunătățirii transparenței din sistemul bancar.**

Litigiile recente legate de drepturile de proprietate din mai multe bănci au fost posibile datorită lipsei de transparență a informației despre proprietarii băncilor, ceea ce creează riscul de spălare a banilor, evaziune fiscală și probleme legate de reputația întregului sistem bancar. În acest sens, până la finele lunii mai 2012, BNM – în consultanță cu experții FMI – va finaliza și va prezenta guvernului un proiect de modificări legislative care ar asigura transparența absolută și dezvăluirea informațiilor despre persoanele ce dețin controlul efectiv asupra băncilor. Planificăm să asigurăm adoptarea modificărilor respective de către Parlament până la finele lunii iunie 2012 (**indicator structural de performanță existent**). Noile cerințe vor fi aplicate acționarilor existenți, cu o perioadă de tranziție limitată. În acest context, vom explora posibilitatea de a (i) micșora plafonul numărului de acțiuni deținute de proprietarii băncilor, depășirea căruia impune necesitatea examinării conformării la reglementările existente și (ii) interzice transferul acțiunilor băncilor fără aprobarea prealabilă a BNM.

15. **Măsurile întârziate de fortificare a cadrului de restructurare a datoriilor au fost adoptate în luna iulie.**

Modificările legislative ce vor permite sporirea vitezei și previzibilității procedurilor de executare a gajului de către bănci, precum și fortificarea stimulentei și capacității băncilor de a re-șalona creditele neperformante (¶15 din SMEFP din 30 iunie 2010) au fost adoptate de Parlament în luna iulie 2012 (**acțiune prealabilă**). De asemenea, Parlamentul a adoptat o lege ce modifică cadrul de insolvență. Se lucrează acum asupra finalizării cadrului de planificare pentru situații neprevăzute (¶¶16-18 din SMEFP din 24 martie 2011).

16. **Noi vom continua să îmbunătățim cadrul de supraveghere și reglementare a sectorului financiar.**

Pentru atingerea acestui obiectiv, Comitetul de Stabilitate Financiară (CSF) va crea un sub-comitet care va examina problemele tehnice din sectorul financiar și va propune CSF proiecte de hotărâri pentru soluționarea lor. Subcomitetul va fi condus de Ministerul Finanțelor, iar BNM va îndeplini funcția de secretariat. Pe lângă aceasta, BNM și CNPF, precum și alți membri ai CSF, vor asigura schimbul necesar de informații și coordonarea adecvată, conform MÎ semnat în 2011.

D. Reformele structurale

17. **Noi vom continua să tindem la asigurarea achitării la timp a facturilor în sectorul energetic.** Luând în considerare angajamentul reînnoit al Primăriei municipiului Chișinău de a elimina datoriile din sectorul de termoficare (17), noi ne punem scopul ca toate facturile pentru sezonul de încălzire să fie achitate până la sfârșitul lunii octombrie 2012. În acest sens, Memorandumul de Înțelegere existent privind stingerea arieratelor din sectorul energetic, semnat de municipalitatea Chișinăului și companiile principale din sector, a fost modificat la 8 august 2012 pentru a fi fortificată motivarea de conformare cu planul achitărilor, inclusiv executarea forțată a ordinelor judecătorești privind recuperarea arieratelor și penalităților. În acest context, Primăria municipiului Chișinău va depozita într-un cont special jumătate din veniturile fiscale partajate cu autoritățile centrale (circa 25 milioane lei pe lună); mijloacele din acest cont vor putea fi utilizate doar pentru stingerea datoriilor Primăriei către Termocom S.A.

Pe lângă aceasta, municipalitatea Chișinăului, în calitate de acționar principal al Termocom S.A., îi va interzice în continuare Termocom S.A. să contracteze noi împrumuturi bancare. În același timp, vom continua să lucrăm împreună cu Banca Mondială asupra restructurării sectorului energetic.

18. **Noi vom continua eforturile de reducere a implicării statului în economie.** În luna iulie 2012 a fost adoptată o hotărâre de guvern ce extinde cu 59 de denumiri lista întreprinderilor și bunurilor în proprietate de stat ce vor fi incluse în licitațiile de privatizare. Pentru 2012 am stabilit drept scop expunerea la privatizare a 60 întreprinderi și bunuri în proprietate de stat, precum și inițierea a 15 parteneriate public-private. Din cauza unor rețineri în activitatea de consultanță pentru privatizarea Moldtelecom S.A., Ministerul Economiei va propune o foaie de parcurs pentru introducerea participării private în companie și implementarea reformelor aferente în sector până la finele lunii septembrie 2012. În contextul aderării noastre la spațiul aviativ comun cu UE, noi suntem în proces de transformare a Air Moldova în societate pe acțiuni, continuând căutarea investitorilor potențiali.

19. **Intenționăm să finalizăm anul acesta tranziția către sistemul de asistență socială bazată pe evaluarea veniturilor.** În acest scop, noi am anulat sistemul existent de compensații nominale, bazat pe categorii. Mai mult ca atât, până la finele lunii octombrie 2012 vom revizui criteriile de eligibilitate (proxy-urile) pentru acordarea *ajutorului social* – în strânsă cooperare cu Banca Mondială – pentru a îmbunătăți rata de includere și acoperire în limitele mijloacelor prevăzute pentru asistența socială din bugetul aprobat pe anul 2012 (766 milioane lei). În paralel, vom accelera eforturile de extindere a ratei de includere în sistem. În final, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei, în cooperare cu Banca Mondială, preconizează să finalizeze analiza și să aprobe un plan de acțiuni pentru ca și alte beneficii și plăți sociale să se bazeze pe evaluarea veniturilor, până la sfârșitul anului 2012.

20. **În vederea stimulării creșterii economice și promovării reducerii sărăciei, a fost adoptată o nouă Strategie Națională de Dezvoltare pe termen mediu (2012-2020).** Noua strategie – bazată pe contribuțiile instituțiilor de stat și ale partenerilor de dezvoltare – a fost adoptată de Parlamentul în

iulie 2012. Ea include șapte domenii de prioritate pentru implementarea reformelor și dezvoltare: învățământul, accesul la finanțare, infrastructura drumurilor, reglementarea business-ului, eficiența energetică, justiția și sistemul de asigurări sociale. Noi înțelegem că existența unei strategii aprobate este o condiție necesară pentru finalizarea ultimei revizuirii din cadrul programului sprijinit de FMI.

E. Monitorizarea programului

21. **Programul va fi monitorizat pe baza revizuirilor semi-anuale, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitativă și țintelor indicative, precum și criteriilor de performanță structurală.** Etapele de transferare a tranșelor din cadrul programului și graficul revizuirilor sunt expuse în Tabelul 1 al prezentului memorandum. Lista criteriilor de performanță cantitativă și a țintelor indicative rămâne aceeași ca în 12 al Memorandumului Tehnic de Înțelegere (TMU) din 12 ianuarie 2012. Solicităm o derogare de la criteriul de performanță neîndeplinit pentru deficitul de casă total al guvernului general stabilit pentru finele lunii martie 2012, pe baza acțiunilor de remediere propuse. De asemenea, solicităm modificarea criteriilor de performanță pentru deficitul de casă total al guvernului general, rezervele instituționale nete (RIN) și activele interne nete (AIN) ale BNM pentru finele lunii septembrie 2012, astfel încât acestea să reflecte schimbările din prognoza indicatorilor macroeconomici pentru 2012 (Tabelul 2). Acțiunile prealabile pentru finalizarea celei de-a cincea revizuirii, împreună cu criteriile structurale de performanță existente și cele noi propuse, sunt specificate în Tabelul 3.

Tabelul 1. Moldova: Debursarea fondurilor și termenii de efectuare a revizuirilor în conformitate cu aranjamentele ECF/EFF ¹

Data ²	Condițiile	(milioane de DST)			Procent din cotă		
		Total	din care ECF	EFF	Total	din care ECF	EFF
29 ianuarie 2010	Aprobarea programului de către Consiliul de directori executivi al FMI	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
16 iulie 2010	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea primei revizuri	60.00	40.00	20.00	48.70%	32.5%	16.2%
6 aprilie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a doua revizuri	50.00	40.00	10.00	40.58%	32.5%	8.1%
13 iulie 2011	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a treia revizuri	50.00	20.00	30.00	40.58%	16.2%	24.4%
1 februarie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a patra revizuri	50.00	16.96	33.04	40.58%	13.8%	26.8%
30 iunie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii martie și finalizarea celei de-a cincea revizuri	50.00	13.92	36.08	40.58%	11.3%	29.3%
31 decembrie 2012	Respectarea criteriilor de performanță la finele lunii septembrie și finalizarea celei de-a șasea revizuri	49.60	13.92	35.68	40.26%	11.3%	29.0%
Total		369.60	184.80	184.80	300.0%	150.0%	150.0%

Sursă: Estimările și prognozele personalului FMI.

Notă: Suma totală în valoare de 95 milioane de DST, alocată în cadrul ECF, a fost debursată Ministerului Finanțelor pe contul BNM, pentru susținere bugetară. Această sumă a fost împărțită între primele trei achiziții, după cum urmează: (i) 40 milioane de DST din prima procurare; (ii) 40 milioane de DST din a doua procurare și (iii) 15 milioane de DST din a treia procurare.

1/ Cota Moldovei este egală cu 123.2 milioane de DST.

2/ Pentru debursările din trecut sunt indicate datele efective. Pentru debursările preconizate sunt indicate cele mai timpurii date.

Tabelul 2. Moldova: Criteriile cantitative de performanță și țintele indicative, martie 2011-decembrie 2012 1/
(cumulativ de la începutul anului calendaristic, în milioane de lei moldovenești, dacă nu este indicat altfel)

	2011								2012							
	31 mar.		30 iunie		30 sep.		31 dec.		31 mar.		30 iunie		30 sep.		31 dec.	
	Criterii de performanță		Ținte indicative		Criterii de performanță		Ținte indicative		Criterii de performanță		Ținte indicative		Criterii de performanță		Ținte indicative	
	de program	program ajustat	de program	program ajustat	de program	program ajustat	de program	program ajustat	de program	program ajustat	de program	program ajustat	de program	revizuit	de program	revizuit
1. Criterii cantitative de performanță																
Plafon privind deficitul total de casa al guvernului general 2/ Efectiv/preliminar	685	610 845	994	1,121 1,875	1,119	1,097 1,880	1,596	1,828 1,989	312	576 781	505	315 935	673	891	837	1,193
Plafon privind activele interne nete ale BNM (stoc) 2/ 3/ Efectiv/preliminar	-5,594	-5,051 -7,090	-7,003	-6,532 -6,781	-6,509	-6,137 -6,551	-6,500	-6,107 -6,723	-6,190	-5,943 -6,952	-5,949	-6,058 -7,071	-6,170	-7,080	-5,856	-6,998
Nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete ale BNM (stoc, milioane dolari SUA) 2/ 3/ Efectiv	1,430	1,423 1,614	1,603	1,565 1,652	1,707	1,677 1,699	1,730	1,698 1,752	1,706	1,686 1,751	1,702	1,711 1,816	1,776	1,857	1,821	1,883
Plafon privind contractarea sau garantarea datoriilor externe neconcesionale de către guvernul general (milioane dolari SUA) 3/ Efectiv	50		80		80		80		80		80		80		80	
2. Criterii permanente de performanță																
Plafon privind acumularea arieratelor la plăți externe (milioane dolari SUA) 2/ Efectiv	0		0		0		0		0		0		0		0	
3. Ținte indicative																
Plafonul privind modificarea arieratelor la cheltuielile interne ale guvernului general Efectiv/preliminar	0		-25		-50		-50		0		-12		-24		-24	
Plafonul privind fondul de retribuire a muncii al guvernului Efectiv/preliminar	1,830		4,064		5,807		7,844		2,028		4,628		6,650	6,551	8,745	8,633
Nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare ale guvernului general 4/ Efectiv/preliminar	2,369		4,933		7,391		10,457		2,482		5,181		7,852		10,696	
De referință:																
Granturi bugetare în cadrul asistenței macro-financiare din partea CE (milioane EURO) Efectiv/preliminar	0		20		20		50		0		0		0	30	0	30
Granturi pentru susținerea bugetului Efectiv/preliminar	...		...		797		1,488		288		288		506	715	981	715
Programele oficiale de susținere a bugetului și a proiectelor prin granturi și împrumuturi ale Comisiei Europene și Bancii Mondiale (milioane dolari SUA) Efectiv/preliminar	20		88		126		201		30		59		91	98	160	136
Împrumuturi pentru proiecte finanțate din exterior Efectiv/preliminar	299		834		1,117		1,331		52		373		551		748	765
Alte cheltuieli capitale 5/ Efectiv/preliminar	...		...		...		...		448		793		1,714	2,069	3,000	3,295
Rata rezervelor obligatorii Efectiv/preliminar	8		11		14		14		14		14		14		14	

Surse: Autoritățile Moldovei și estimările și prognozele personalului FMI

1/ Coloanele 'de program' până în iunie 2012 se referă la țintele în vigoare în timpul revizuirii a treia din cadrul programului; coloanele 'program ajustat' se referă la țintele programului ce includ ajustorii definiți în TMU; coloanele 'revizuit' se referă la țintele modificate, dacă au fost, în timpul revizuirii a patra.

2/ Ajustările se aplică la plafonul deficitului total de casă al guvernului general, la plafonul activelor interne nete, la nivelul minim al rezervelor internaționale nete și la plafonul bazei monetare.

Ținta indicativă asupra bazei monetare a fost eliminată după luna martie 2011.

3/ Ținta programului bazată pe ratele de schimb prevăzute de program.

4/ Cheltuielile sociale prioritare ale bugetului guvernului general reprezintă o sumă a cheltuielilor esențiale și recurente, direcționate pentru asistență socială.

5/ Definite ca: cheltuieli capitale totale minus împrumuturile pentru proiecte finanțate din exterior.

Tabelul 3. Moldova: Acțiuni prealabile și criteriile de performanță structurală pentru revizuirea a 5-a

Măsura	Termen	Situația	Obiectiv
Acțiuni prealabile			
Aprobarea de către Parlament a modificărilor la legislație care vor facilita procesul de restructurare a datoriilor băncilor și procedurile de executare a gajului (¶15). 1/	AP	Realizată	A asana bilanțurile băncilor și a reduce obstacolele structurale pentru creditarea bancară.
Adoptarea în Parlament a rectificării bugetului pentru 2012 cu un deficit nu mai mare de 1,3 la sută din PIB și care include toate măsurile convenite în vederea susținerii veniturilor și restricționării cheltuielilor (¶7). 2/	AP	Realizată	A susține în 2012 ajustarea bugetar-fiscală conform parametrilor stabiliți.
Adoptarea în Parlament a amendamentelor la legislație în vederea eliminării lacunelor fiscale la TVA (¶7) 2/	AP	Realizată	Facilitarea ajustării bugetar-fiscale structurale.
Aprobarea în Parlament a măsurilor ce țin de înăsprirea regimului de înmatriculare a autoturismelor în scopul prevenirii cazurilor de evaziune de la achitarea accizelor și altor taxe aplicabile (¶7) 2/	AP	Realizată	Eliminarea lacunelor fiscale ce țin de regimul de accize la autoturismele de mână și susținerea veniturilor la buget.
Municipalitatea Chișinăului va adopta un buget revizuit pe anul 2012, cu un deficit bugetar ce nu va depăși 252 milioane lei (¶7) 2/	AP	Realizată	A proteja în 2012 consolidarea bugetar-fiscală conform parametrilor stabiliți.
Criterii de performanță structurale			
Consolidarea și administrarea bugetar-fiscală			
Aprobarea la Guvern a mecanismului de alocare a subvențiilor în agricultură pentru a asigura asumarea angajamentelor în limita fondurilor disponibile (¶8). 1/	31-Mar-12	Realizat	Controlul asupra cheltuielilor și menținerea disciplinei fiscale.
Aprobarea la Guvern a Cadrului Bugetar pe Termen Mediu pentru 2013-15 cu un deficit bugetar ce nu va depăși 1,1 la sută din PIB (¶9) 2/	30-Sep-12		Susținerea durabilității fiscale pe termen mediu.
Aprobarea în Parlament legislației în vederea implementării de la 1 noiembrie 2012 a unui sistem nou de taxe rutiere de tip vinieta pentru autovehiculele neînmatriculate în Republica Moldova care intră în Republica Moldova (¶7). 2/	15-Oct-12		Eliminarea lacunelor fiscale ce țin de regimul fiscal pentru autovehiculele de mână a doua și majorarea veniturilor la buget.
Aprobarea în Parlament a amendamentelor legale în vederea continuării reformei în sectorul educației (¶10). 1/	31-Mar-12	Realizat cu întârziere	Susținerea bugetului pentru 2012.
Stabilitatea financiară			
Aprobarea în Parlament a modificărilor legislative în vederea sporirii vitezei și previzibilității procedurilor de executare a gajului de către bănci, precum și fortificării stimulentei și capacității băncilor de a re-eșalona creditele neperformante (¶15). 1/	31-Mar-12	Întârziat, transformat în acțiune prealabilă	Curățirea bilanțurilor băncilor și reducerea impedimentelor structurale în calea creditării băncilor.
Aprobarea în Parlament a amendamentelor legale în vederea consolidării procesului de dezvoltare a proprietarilor băncilor (¶14). 1/	30-Jun-12	Întârziat	Sporirea transparenței în sectorul bancar, pentru a întări încrederea deponenților și a preveni pe viitor atacurile raider.
Susținerea creșterii economice și diminuarea riscurilor bugetar-fiscale			
Guvernul va adopta o hotărâre de a reactiva contractul cu consultantul de privatizare BNP Paribas și-i va solicita să întocmească un plan de acțiuni și un grafic de privatizare a Băncii de Economii (¶13) 1/	31-Jan-12	Realizat	Promovarea procesului de luare a deciziilor la Banca de Economii în baza criteriilor economiei de piață.

1 Numărul paragrafului se referă la paragraful corespunzător din MSPEF din 12 ianuarie 2012.

2 Numărul paragrafului se referă la paragraful corespunzător din MSPEF din 31 august 2012.